

Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Me?unarodni, interdisciplinarni, dvojezi?ni, online ?asopis

Zašto je sve manje viceva o Husi i Hasi?

Nihada Delibegovi? Džani?

Kraj 2018. i po?etak 2019. do?ekasmo okrutnim zabranama satire u javnom diskursu. U susjednoj Hrvatskoj se **sudi portalu NewsBar zbog jednog satiri?nog teksta**. U Srbiji je **ukinuta emisija Ve?e s Ivanom Ivanovi?em** zbog otvorene kritike vlasti. Naravno, i u jednom i u drugom slu?aju su mjere opravdane tobožnjim spre?avanjem govora mržnje ili promjenom programske koncepcije.

Nisu nas te vijesti pretjerano iznenadile, kao da smo se ve? navikli da brzo prihvatimo i smatramo normalnim sve što je uistinu daleko od toga i samo ka?emo da se to nas ne ti?e. Sve što je izopa?eno lagano nam se uvu?e pod kožu i skoro bez otpora prihvatimo kao sastavni dio naše svakodnevice.

Zastupljenost politi?kih viceva u društvu je obrnuto proporcionalna nivou demokratije na kojem se to društvo nalazi.

Bosanci i humor

Da li trebamo biti sretni što **sve manje prepri?avamo viceve u kojima Haso i Husorame** uz rame sa svjetskim i doma?im politi?arima ?ine ?uda? Bojim se da se ipak ne bismo trebali pretjerano radovati, jer odsustvo politi?kog vica ne zna?i da smo uznapredovali u demokratskom ure?enju naše države, ve? da smo možda postali samo malo manje duhoviti.

Bosna i Hercegovina je oduvijek bila poznata po humoru, posebno po dobrom politi?kom humoru. Osamdesetih i po?etkom devedesetih godina prošlog stolje?a, pa ?ak i u toku rata, u Bosni i Hercegovini se na javnom servisu emitirala emisija **Top lista nadrealista** koja je sadržavala ske?eve grupe komi?ara, a **u jednom trenutku je imala i format lažnih vijesti**. Taj je program kritizirao tadašnju politi?ku i društvenu situaciju, a mnogi su ske?evi, poslije ?e se ispostaviti, predskazali ono što ?e se desiti u bivšoj Jugoslaviji. Popularnost tog programa bila je ogromna, o ?emu svjedo?e i izrazi koji su iz tog programa ušli u jezik i koriste se u svakodnevnom govoru i danas.

Zanimljivo je da je takav program bio lišen cenzure, barem sude?i po sadržaju, emitiran na javnom servisu u doba drugog društvenog ure?enja, a da su u postratnom demokratskom društvu pod utjecajem politike gašeni razli?iti vidovi politi?ke satire poput **magazina Polikita i kultnog Feral Tribune u susjednoj Hrvatskoj**.

Top listu nadrealista su u poratnim godinama naslijedili sli?ni humoristi?ni programi poput Nadreality show, emitiran na javnom servisu, te **Cazinski nadrealisti**, emitiran na lokalnoj televizijskoj stanici, koji su u ske?evima ismijavali društvene prilike u postratnom društvu, ali,

nažalost, nisu dugo trajali.

Humor se mijenja

Sa sigurnošću možemo kazati da se humor promijenio. Nije nužno uznapredovao. Viceve su dobrim dijelom zamijenili internetski memovi. U savremenom digitalnom dobu, **politički internetski memovi** su postali novi način izražavanja političkog mišljenja, ali i aktivnog uključivanja pojedinaca u politički život. Zbog svog retoričkog potencijala, one su otvorile i novi prostor za politički diskurs, ali i mogućnost da građani zainteresirani za pitanja od zajedničkog značaja iskoriste taj prostor da utječu, odozdo prema gore, na promjenu političke stvarnosti.

Veliku pažnju u Bosni i Hercegovini plijeni **Damir Nikšić**, konceptualni umjetnik iz Sarajeva, koji se u svojim nastupima osvrće na društvene prilike. U serijalu "To ništa na svijetu nema" javno govori o stvarima iz naše svakodnevice kojih smo većinom i sami svjesni, ali se ne usudimo javno progovoriti. Angažovana umjetnost Damira Nikšića je itekako važna u političkom životu Bosne i Hercegovine jer se na taj način pojedinci uključuju u raspravu o političkim pitanjima, ali postepeno počinju i aktivno politički djelovati.

Ima li takva vrsta političkog humora na nivou pojedinca subverzivni potencijal, odnosno ima li mogućnost da nešto promijeni, pitanje je na koje je teško dati odgovor.

Za dobar politički humor je potrebna domišljatost i poznavanje političkih procesa, a mlade ljude politika sve manje ili skoro nikako ne zanima.

Nažalost, većinu ih zanima samo jedno kako otići i smijati se šalama na nekom drugom stranom jeziku.

Da li je trava zelenija u obej zemlji? Nisam sigurna. Ono što je sigurno jeste da je izvjesnija ukoliko se za nju potrudite. Narodski rečeno hljeba bez motike nigdje nema ali sigurno on neće izostati ukoliko vrijedno budete radili u obej zemlji. Ti isti mladi ljudi jednostavno ne žele da mjesecima čekaju zarađenu platu i da iz dana u dan žive u strahu i nesigurnosti. Sigurnost je ono čemu težimo i zbog koje smo spremni ostaviti sve što nam je do tada bilo blisko i poznato.

Ono što je također izvjesno jeste da vas malo dalje od naših balkanskih zemalja niko neće kazniti zbog satire, to je istinska sloboda civilizovanih država kojima mi tobože stremimo ali smo spremni prihvatiti samo one aspekte koji nama odgovaraju.

Ismijavanje struktura na vlasti se na Balkanu **još uvijek skupo plaća**, tako da samo ostaje da se vidi ko će se zadnji smijati.

Piše: prof. dr. Nihada Delibegović Džanić, stručnjakinja za jezik iz Tuzle, za Radiosarajevo.ba

08. 01. 2019. u 09:50:00Radiosarajevo.ba

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.